

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 451/2017-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. septembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátom JUDr. Romanom Cibulkom, Hlavná 13, Trnava, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 108/2003 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 108/2003 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Trnava p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 108/2003 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDACTED] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 1 500 eur, [REDACTED] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 500 eur a [REDACTED] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 750 eur, ktoré je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Trnava je povinný uhradiť [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] trovy konania v sume 495,06 eur (slovom štyristodevät'desiatpäť eur a šesť centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. Romana Cibulku, Hlavná 13, Trnava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 451/2017 zo 4. júla 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej aj „sťažovateľ v 1. rade“), [REDACTED], [REDACTED] (ďalej aj „sťažovateľka v 2. rade“), a [REDACTED], [REDACTED] (ďalej aj „sťažovateľ v 3. rade“; spolu aj „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 108/2003 (ďalej aj „namietané konanie“).

2. Z obsahu sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovatelia sa žalobou podanou na okresnom súde 9. októbra 2003 domáhali voči žalovanému – Železnice

Slovenskej republiky, Bratislava, v skrátenej forme "ŽSR" (ďalej len „žalovaný“), príkázania veci za náhradu. Ako sami vo svojej sťažnosti uvádzajú, sťažovateľ v 1. rade je účastníkom, resp. stranou sporu „od októbra 2003“, sťažovateľka v 2. rade „od marca 2012“ a sťažovateľ v 3. rade „od roku 2010“. Súdne konanie je okresným súdom vedené pod sp. zn. 14 C 108/2003, nie je však dosiaľ, t. j. ani po takmer 14 rokoch od podania žaloby, právoplatne skončené. Sťažovatelia uvádzajú, že „*pokiaľ i súd... uskutočnil jednotlivé procesné úkony, nebola jeho činnosť dostatočne sústredená a efektívna...*“. Vo vzťahu k hodnoteniu troch základných kritérií (zložitosť veci, správanie účastníkov a postup súdu, pozn.) uvádzajú, že po právnej stránke nepovažujú predmetnú vec za zložitú, po stránke skutkovej je však vec komplikovanejšia, a to najmä z dôvodu zmeny účastníctva v dôsledku úmrtia dvoch žalobcov v priebehu konania. Zároveň uznávajú, že i oni sami, resp. ich pôvodný právny zástupca mal svoj podiel na dĺžke súdneho konania. Ani tieto skutočnosti však podľa ich názoru nezbavujú okresný súd zodpovednosti za neúmerňú dĺžku konania.

3. Z odôvodnenia sťažnosti taktiež vyplynulo, že sťažovatelia využili pred podaním ústavnej sťažnosti možnosť namietat' priet'ahy v namietanom konaní sťažnosťou podanou predsedovi okresného súdu. Okresný súd listom z 19. apríla 2017 opodstatnenosť podanej sťažnosti neuznal, a preto sa ochrany svojich práv domáhajú prostredníctvom ústavnej sťažnosti.

4. Na základe uvedeného sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu *v namietanom konaní bolo porušené ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň požadujú, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných priet'ahov, priznal im finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.*

5. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. 1 SprV/487/2017 z 31. júla 2017 doručeným ústavnému súdu 10. augusta 2017, v rámci ktorého uviedol: „*Sťažnosť žalobcov považujem za úplne neopodstatnenú, keď*

dĺžka konania bola spôsobená hlavne z ich strany, a to z dôvodu nedostatku žaloby, úmrtia žalobcov a ich právneho zástupcu, potreby zisťovania právnych nástupcov, zisťovania pobytu právnej nástupkyne žalobcu, ktorá sa nachádzala na neznámom mieste, opakovanej nespolupráce advokáta žalobcov. Tiež je potrebné uviesť, že súčasný advokát žalobcov zmenil žalobu - súd túto zmenu pripustil, a t.č. sa koná o obsahovo úplne inej žalobe, kde doposiaľ neboli produkované žiadne dôkazy zo strany žalobcov. Dĺžka doterajšieho konania je tiež spôsobená objektívnou skutočnosťou, keď Okresný súd Trnava bol dlhodobo personálne poddimenzovaný...“ Súčasne uviedol prehľad procesných úkonov vo veci vedenej pod sp. zn. 14 C 108/2003 a skonštatoval, že „V danom prípade sa jedná o skutkovo zložitejšiu vec, pričom v čase po jej pridelení sudkyňi JUDr. Dagmar Valockej súd vykonával a vykonáva procesné úkony priebežne a v primeraných lehotách. Od roku 2003 do 11.3.2016 sa konalo na základe iného obsahu žaloby, počas konania zomreli dvaja žalobcovia, bolo potrebné vyčkať na výsledok dedičského konania, pričom jedna dedička bola na neznámom mieste, a až v roku 2015 oznámila že nevstupuje do konania. Poukazujem tiež na skutočnosť, že pôvodný advokát žalobcov opakovane nereagoval na výzvy súdu, následne nový advokát síce zmenil žalobu, ale nepripojil geometrický plán na základe ktorého by súd mohol rozhodnúť, na pojednávaní bol nepripravený, nevedel odpovedať na otázky súdu ohľadne právneho stavu vedľajších parciel, kde je žalobcami tvrdený skutkový stav totožný s parcelami, ktoré sú predmetom sporu - pojednávanie muselo byť odročené z dôvodu potreby výsluchu žalobcov. Na ostatnom pojednávaní žalovaný navrhol vykonanie vlastných šetrení, a vyhotovenie geometrického plánu (bez ktorého vo veci nie je možné rozhodnúť), a ktorý žalobcovia nepripojili k žalobe a ani k zmene žaloby - súd vyšiel žalobcom v ústrety, aby nemusel byť vypracovaný geometrický plán na ich náklady (žalovaný súhlasil že geometrický plán dá vyhotoviť na vlastné náklady); je pravdepodobné že dôjde k mimosúdneho vyriešeniu sporu.“. V závere predsedu okresného súdu oznámil, že netrvá na tom, aby sa konalo ústne pojednávanie.

6. Ústavný súd zaslal vyjadrenie okresného súdu právnemu zástupcovi sťažovateľov s možnosťou zaujatia stanoviska v lehote 7 dní od doručenia prípisu. Zároveň ho požiadal o oznámenie, či sťažovatelia trvajú na konaní verejného ústneho pojednávania. Právny zástupca sťažovateľov doručil ústavnému súdu stanovisko 24. augusta 2017, v rámci

ktorého oznámil, že sťažovatelia netrávajú na tom, aby sa v predmetnej veci konalo ústne pojednávanie a nepovažujú za potrebné vyjadriť sa k stanovisku okresného súdu.

7. Z obsahu ústavnej sťažnosti, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu vyžiadaného súdneho spisu, ktorý bol ústavnému súdu doručený spolu s vyjadrením okresného súdu, ústavný súd zistil tieto pre posúdenie veci podstatné skutočnosti:

- 9. októbra 2003 bola okresnému súdu doručená žaloba,
- 23. júla 2004 právny zástupca žalobcov požiadal okresný súd o oznámenie, ako sa vo veci postupuje, keďže okresný súd nekoná,
- 31. marca 2005 okresný súd oznámil žalobcom na ich dopyt, že predpokladaný termín pojednávania bude v 4. štvrtroku 2005,
- 13. decembra 2007 okresný súd uznesením vyzval žalobcov, aby doplnili svoj žalobný návrh,
- 14. apríla 2008 právny zástupca žalobcov podal návrh na prerušenie konania do právoplatného skončenia konania o neplatnosť kúpnej zmluvy,
- 27. marca 2009 – 12. júla 2010 okresný súd vykonával úkony na účel zistenia okruhu účastníkov a ich pobytu,
- 13. mája 2011 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie,
- 15. júla 2011 právny zástupca žalobcov upravil petit žaloby,
- 20. júla 2011 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie,
- 1. marca 2012 okresný súd uznesením pripustil vstup ďalšieho účastníka na strane žalobcov () do konania a zároveň pripustil zmenu petitu žaloby,
- 19. decembra 2012 právny zástupca žalobcov požiadal o nariadenie termínu pojednávania,
- 11. januára 2013 okresný súd nariadil termín pojednávania na 20. február 2013,
- 20. februára 2013 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito na účel pribratia znalca, zároveň bola stranám sporu uložená povinnosť oznámiť otázky pre znalca v lehote 15 dní,
- 31. mája 2013 a následne 21. augusta 2013 okresný súd urgoval strany sporu, aby oznámili otázky pre znalca,

- 5. decembra 2013 právny zástupca žalobcov doručil okresnému súdu otázky pre znalca,

- 28. januára 2014 okresný súd urgoval žalovaného, aby doručil otázky pre znalca,

- 15. októbra 2014 okresný súd nariadil termín pojednávania na 28. október 2014,

- 27. októbra 2014 sa právny zástupca žalobcov ospravedlnil z pojednávania, nový termín bol nariadený na 27. november 2014,

- 29. októbra 2014 sa právny zástupca žalobcov ospravedlnil z pojednávania,

- 8. januára 2015 okresný súd nariadil termín pojednávania na 12. február 2015,

- 12. februára 2015 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, ktorého sa nezúčastnili právni zástupcovia strán sporu, a preto bolo odročené na 5. marec 2015,

- 5. marca 2015 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 7. máj 2015, pretože jednému z účastníkov na strane žalobcov nebolo osobne doručené predvolanie na pojednávanie,

- 7. mája 2015 doručil právny zástupca žalobcov ospravedlnenie svojej neúčasti na pojednávaní, pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že žalobcom bola uložená povinnosť upraviť žalobný návrh,

- 9. novembra 2015 okresný súd vyzval právneho zástupcu žalobcov, aby doručil zmenu žaloby,

- 15. januára 2016 okresný súd urgoval právneho zástupcu žalobcov, aby doručil zmenu žaloby,

- 22. februára 2016 reagoval na výzvu okresného súdu nový právny zástupca žalobcov, pričom požiadal o predĺženie lehoty na vyjadrenie, pretože predchádzajúci právny zástupca zomrel,

- 11. marca 2016 právny zástupca žalobcov doručil okresnému súdu upravený žalobný návrh,

- 18. októbra 2016 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne,

- 24. januára 2017 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie,

- 2. marca 2017 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že žalovaný mal vykonať šetrenie na mieste samom,

- 11. apríla 2017 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného,

- 14. júna 2017 bolo okresnému súdu doručené stanovisko právneho zástupcu žalobcov k vyjadreniu žalovaného,

- 20. júla 2017 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného.

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskom účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

9. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a súčasne sa domáhali vyslovenia porušenia svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

12. Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie už označených práv vychádza ústavný súd zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

13. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Táto povinnosť súdu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. V súčasnosti od 1. júla 2016 tieto povinnosti vychádzajú zo zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), najmä z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

15. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila i v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre

sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

16. Pokiaľ ide o posúdenie podľa kritéria právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd uvádza, že posudzované konanie je konaním o návrhu na prikázanie veci za náhradu, t. j. podľa jeho názoru ide o vec, ktorá tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a nemožno ju hodnotiť ako osobitne právne zložitú. Čo sa týka skutkovej stránky, ústavný súd konštatuje, že k faktickej zložitosti veci a tým aj k predĺženiu konania prispela neustálenosť okruhu účastníkov. V priebehu konania totiž došlo k viacerým procesným nástupníctvám z dôvodu smrti niektorých účastníkov konania na strane žalobcov. Uvedené skutočnosti si zo strany okresného súdu vyžiadali potrebu zisťovať okruh dedičov, ich pobyt, resp. adresu, na ktorej sa zdržiavajú, ich záujem na vedení sporu a v nadväznosti na to i potrebu rozhodovať o čiastočnom zastavení konania. Ani týmito skutočnosťami však nemožno ospravedlniť doterajší neprimerane dlhý čas konania okresného súdu trvajúci už takmer 14 rokov bez toho, aby vo veci vydal meritórne rozhodnutie.

17. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sa sťažovateľov v preskúmanom konaní, ústavný súd konštatuje, že aj sami sťažovatelia prispeli svojím správaním k doterajšej dĺžke napadnutého konania. Na ťarchu sťažovateľov z pohľadu zbytočných prietáhov v napadnutom konaní možno pripísať podávanie neúplných návrhov, v dôsledku čoho boli súdom vyzývaní na opravu, resp. doplnenie podaní (a to aj opakovane), ďalej oneskorené reakcie na výzvy okresného súdu, keď otázky pre znalca doručili okresnému súdu po viac ako 9 mesiacoch, napriek tomu, že lehota na splnenie tejto povinnosti bola súdom stanovená na 15 dní. K prietahom v konaní nesporne prispeli aj ospravedlnenia právneho zástupcu sťažovateľov neúčasti na pojednávaniach (28. októbra 2014, 27. novembra 2014 a 7. mája 2015), resp. jeho neprítomnosť na pojednávaní bez predchádzajúceho ospravedlnenia (12. februára 2015). Uvedené správanie sťažovateľov malo nepochybne za následok spomalenie priebehu napadnutého konania, čo ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

18. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní a vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní (ako aj neprimeraná dĺžka konania) môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

19. Najdlhšie obdobie úplnej nečinnosti okresného súdu bolo zistené od podania žaloby sťažovateľov 9. októbra 2003 do 31. marca 2005, keď okresný súd oznámil sťažovateľom na ich dopyt, že termín pojednávania bude nariadený pravdepodobne v 4. štvrtroku 2005. Okresný súd následne urobil ďalší úkon vo veci až 13. decembra 2007, keď uznesením vyzval žalobcov na doplnenie žalobného návrhu. Celková doba absolútnej a ničím neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu, v ktorej nevykonal žiaden úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci, tak predstavuje viac ako 4 roky. Z ďalších období krátkodobej nečinnosti možno uviesť obdobie medzi vyhotovením žiadosti okresného súdu o zistenie a oznámenie bydliska p. [REDAKOVANÉ], jednej z dedičiek po zomrelom (pôvodnom) žalobcovi v 1. rade [REDAKOVANÉ] (7. októbra 2010) a nariadením termínu pojednávania dňa (28. apríla 2011), t. j. 6 mesiacov, ďalej obdobie medzi oznámením o zrušení termínu pojednávania (22. septembra 2011) a vydaním uznesenia okresného súdu o pripustení ďalšieho účastníka do konania a zmeny petitu žaloby (1. marca 2012), t. j. 6 mesiacov. V nadväznosti na to išlo obdobie medzi vydaním tohto uznesenia a nariadením termínu pojednávania (11. januára 2013), t. j. 10 mesiacov, ďalej obdobie medzi doručením vyjadrenia žalovaného (19. februára 2014) a vypracovaním predvolania na informatívny výsluch (15. októbra 2014), t. j. 8 mesiacov, obdobie medzi vydaním rozhodnutia okresného súdu o zrušení uznesenia, ktorým ustanovil opatrovníka (30. júna 2015) a vypracovaním výzvy právnemu zástupcovi žalobcov, aby doručil zmenu žaloby (9. novembra 2015), t. j. 5 mesiacov. Vymedzené obdobia nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti okresného súdu tak predstavujú spolu ďalšie 3 roky. Okrem toho, v priebehu rokov 2009 a 2010 sa okresný súd obmedzil iba na úkony spočívajúce v zisťovaní pobytu p. [REDAKOVANÉ]. Po pridelení veci sudkyňi JUDr. Dagmar

Valockej (1. októbra 2014) síce okresný súd priebežne konal, tak ako to vo svojom vyjadrení uviedol i predseda okresného súdu, avšak ani charakter jeho nasledujúcich úkonov nesmeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty strán sporu v primeranom čase.

20. Uvedená nečinnosť, resp. neefektívna činnosť okresného súdu nie je ospravedlniteľná, pretože súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia počas súdneho konania nachádzali, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Napokon, ústavný súd i na tomto mieste zdôrazňuje, že trvanie napadnutého konania v dĺžke dosahujúcej takmer 14 rokov na súde prvej inštancie bez akéhokoľvek meritórneho rozhodnutia je už samo osebe neprimerané a signalizuje porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prieťahov.

21. Po komplexnom posúdení všetkých okolností daného prípadu z hľadiska skutkovej a právnej náročnosti vecí, správania sťažovateľov, postupu okresného súdu poznamenaného neefektívnym postupom, zohľadňujúc pritom charakter a význam predmetu napadnutého konania, dospel ústavný súd k záveru, že v postupe okresného súdu došlo k zbytočným prieťahom v napadnutom konaní, a preto rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

III.

22. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy druhej vety ak porušenie práv alebo slobôd podľa čl. 127 ods. 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

23. Vychádzajúc z toho, že ústavný súd konštatoval porušenie základného práva sťažovateľov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a ich práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj zo skutočnosti, že posudzované konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, bolo potrebné prikázať okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 108/2003 konať bez zbytočných priťahov (bod 2 výroku nálezu).

24. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

25. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

26. Sťažovatelia vo svojej sťažnosti žiadali o priznanie finančného zadosťučinenia dôvodiac, že iba konštatovanie porušenia ich v záhlaví uvedených práv by nebolo možné považovať za dostatočnú satisfakciu. Dlhodobý stav faktickej a právnej neistoty, v ktorom sa nachádzajú už dlhú dobu, je pre nich stresujúci, a preto sťažovateľ v 1. rade žiada finančné zadosťučinenie vo výške 3 000 €, sťažovateľka v 2. rade vo výške 1 000 € a sťažovateľ v 3. rade vo výške 1 500 €. Priznanie finančného zadosťučinenia, ktoré je peňažnou protihodnotou utrpenej nemajetkovej ujmy, však podľa názoru ústavného súdu v sťažovateľmi požadovanej výške v tomto prípade neprichádza do úvahy, pretože sťažovatelia zásadným spôsobom prispeli k predĺženiu priebehu napadnutého konania, na čo ústavný súd poukázal pri vyhodnotení veci podľa druhého kritéria, a preto ústavný súd podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde priznal sťažovateľom finančné zadosťučinenie v polovici nimi požadovaných súm (bod 3 výroku tohto nálezu), a to najmä s ohľadom na to, že súdne konanie na okresnom súde trvá neprímerane dlho.

27. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Právny zástupca sťažovateľov vyčíslil trovy konania sumou 607 € za dva úkony právnej služby.

28. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2016, ktorá bola 884 €, keďže ide o úkony právnej služby vykonané v roku 2017. Náhradu trov konania priznal ústavný súd za dva úkony právnej služby – prevzatie a prípravu zastupovania a podanie sťažnosti. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2017 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) znížená o 50 % tarifnej odmeny (§ 13 ods. 2 vyhlášky) pri zastupovaní dvoch alebo viacerých sťažovateľov predstavuje sumu 73,67 €. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 8,84 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 82,51 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2017. Odmena advokáta za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom tak predstavuje celkovú sumu 165,02 € za jedného sťažovateľa, t. j. za troch sťažovateľov 495,06 €.

29. Náhradu trov konania (bod 4 výroku nálezu) je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

30. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. septembra 2017